

pont tehetséges fiatal sportolóinak. Orbán Viktor ex- és Medgyessy Péter akkor még hivatalban lévő miniszterelnök pedig – más politikusok mellett – karóráit küldött az egyik kereskedelmi rádió által szervezett tavalyi árverésre, amin végül 10 millió forint jött össze a Gyermekétkeztetési Alapítvány javára.

A politikusok, állami vezetők többsége nem állít fel limitet arra, évente hány szervezetnek ad támogatást, s hány rendezvényen vállal védnökséget. A beszámolók alapján a legaktívabb védnökök közé tartozik Hiller és Kóka. Mádl Ferenc köztársasági elnök általában hivatalából eredően fővédnöke egy-egy fontosabb társadalmi eseménynek: többnyire az ő oltalma alatt futnak a centenáriumi sorozatok (2003-ban a Neumann János-, az idén a Balassi Bálint-év) vagy például a filmesek országos seregszemléje, illetve egy sor tudományos konferencia (Göncz Árpád exállamfőnek is vannak olyan fővédnöki megbízatásai, amelyek még az aktív államfői időszak hagyatékai – Bibó Közéleti Társaság, Magyarország Európában Alapítvány –, ma már például egy nyelvi vetélkedő, illetve diákexpedíció feletti védnökség is befér a tudori reper-toárjába).

A pártfogolt rendezvények nagy részén a védnökök többsége csak lélekben – például egy köszöntőlevéllel – van jelen, Gyurcsány például a neve alatt futó eseményeknek csak a 15 százalékán vesz részt személyesen. Szili viszont csupán akkor vállal el egy felkérést, ha előreláthatólag meg is tud jelenni a rendezvényen. Ezt az AB elnöke is fontosnak tartja, ezért is limitálja, hány védnökséget vállal el évente: kettőt – nem többet, és nem kevesebbet. Holló mellett sokan mások is kikötik, hogy csak olyan rendezvényt vesznek pártfogásukba, amelynek a tematikája a szakmai profiljukba vág. Így dönt például Lomnici Zoltán, az LB-elnöke. Pólt Péter legfőbb ügyész és több miniszter is, köztük az októberben hivatalba lépett Petrétei József igazság- és Rácz Jenő egészségügyi miniszter is. Csizsár Gábor munkaügyi miniszter teret enged a személyes kötődéseinek is – például ha egykori iskolája kéri fel –, Persányi viszont nemrégiben egy szülész-védőné konferenciához is a nevét adta. Szerinte még hasznos is, ha a politikus legalább a védnökségekkel időnként kizökken a szorosan vett mindennapi munkájából.

A miniszterelnök viszont szinte kizárólag jótékonyági rendezvények védnöksé-

gét vállalja el. „Nem teszek fontossági sorrendet a társadalmi ügyek között, nincsenek fontos, fontosabb és kevésbé fontos civil rendezvények” – vallja Gyurcsány, hozzátéve, azt azonban mérlegeli, hogy a társadalom minél szélesebb rétegeit érintő kezdeményezésről legyen szó. A felkérések elfogadásában – levele szerint – egyáltalán nem számítanak a személyes kapcsolatait, azt viszont lényeges szempontnak tartja, hogy csakis olyan eseményhez adja a nevét, amely minden szempontból feddhetetlen. Ezért a Miniszterelnöki Hivatal komoly gondot fordít a támogatásra érdemes kezdeményezések előzetes leinformálására.

Viszonzást, ellenszolgáltatást – akár anyagi természetű, akár szimbolikus volt a támogatás – az érintettek bevallása szerint még senki nem kapott. Legföljebb annyi történt, hogy a szervezők egy kiadvánnyal, emlékplakettel köszönték meg, hogy a híresség a maga eszközeivel hozzájárult az adott esemény színvonalának emeléséhez. Lampérth Mónika viszont már annyi emléktárgyat – vázát, kézimunkát, tollat – kapott, hogy abból, mint mondta, akár már kiállítás is rendezhető. De a legjobban annak örül, hogy többnyire virágcsokrot kap, s ez neki „mint nőnek is jólesik”.

DOBSZAY JÁNOS

DEMONSTRÁCIÓK A TANYÁK ÁRAMELLÁTÁSÁÉRT

Fényes jövő?

Egy fillér támogatás sem szerepel a villany nélküli tanyák áramellátásának megoldására a 2005-ös állami költségvetésben. Az egyesületbe verődött, csalódott érintettek tüntetéssel adnak nyomatékot követelésüknek, miközben egyelőre azt sem tudni, hányan nélkülözik az áramszolgáltatást.

Gyertyafénynél tanuló gyerekek. A számítógép vágyalom

„A legszebb karácsonyi ajándék nekünk a villanyfény lenne” – írta két éve a köztársasági elnök feleségének, Mádl Dalmának a Nagyköröstől negyedórás autózással elérhető Árbóz-dűlőben lakó diák, Oláh Mária. A csillagszórók kihunyása után azonban még évekig csak akkumulátorral működő lámpa s a ritkán be-

kapcsolt aggregátorral üzemelő tévé világítja be a kétgyermekes Oláhék – és a hasonló helyzetű családok – hétköznapjait.

„Csak hét végén nézünk tévét, a tanulás-hoz kell a lámpafény a gyerekeknek” – mutatta az októberben odalátogató parlamenti képviselőnek Német Zoltánné, Nagykörös környéki tanyatulajdonos az

áramforrásként szolgáló akkumulátorokat. Ezeket hetente-kéthetente töltik fel a városban. Az ilyen helyeken kézzel mosnak, s nyáron a főtt étel sem tehető el másnapra, a tej hűtését pedig akkor tudják megoldani, ha van a „közelben” villamosított tanya, ahonnan jeget lehet hozni. Az itt élő gyerekeknek szinte traumát okozott, amikor az iskolában CD-ROM-okat osztogattak: a számítógép ugyanis ilyen áramellátással nem működtethető.

A tanyasiak ritkán demonstrálnak. „Az utóbbi fél évszázadban korlátozottan gazdálkodhattak, nem építhettek, a tanyasi iskolákat, a mozgóboltokat bezárták, a rendszerváltás után a kislistás választások miatt alig kerültek be tanyán élők az önkormányzati testületekbe, így egyre mérsékeltébb lett az érdekérvényesítési képességük” – változta helyzetüket két kutató, Csatóri Bálint és Kiss Attila a Magyar Tudományos Akadémia, a Lakitelek Népfőiskola Alapítvány és a gödöllői Szent István Egyetem közös kutatását összegző 2003-as tanulmányban. A tanyavilágról az utolsó megbízható adatok 1971-ből valók. „A mezőgazdasági területek pontos számbavételéhez készített, az agrárkifizetési rendszert megalapozó légi felvételeken sem látszanak a tanyák” – mondta a HVG-nek Szendrőné Font Erzsébet, a kormány területfejlesztési hivatalának főtanácsosa.

Október elején néhány alföldi településről körülbelül százan megis a Parlament elé vonultak, hogy egy petróleumlámpát és petíciót adjanak át Gyurcsány Ferenc miniszterelnöknek. A kormány a társadalmi egyenlőségek enyhítését ígéri, ennek első lépése a tanyák áramellátása kell hogy legyen – hangoztatták a tüntetők. „Közel egy évszázadnyi elmaradást akarunk felszámolni egyetlen évtized alatt. (...) Költségvetési tervezetünkben, hítem szerint, kiolvasható, hogy jövőre nagy lépést teszünk ebbe az irányba. (...) Annak, hogy jövőre fontos célok megvalósítására sor kerül, az is az ára, hogy más fontos célokra viszont csak később kerülhet sor. A villany nélküli magyar tanyák helyzetének megoldása is ilyen fontos cél. A 2005-ös költségvetésben nem szerepel olyan forrás, mint amilyen az ideiben rendelkezésre állt” – válaszolta Veres János politikai államtitkár, a miniszterelnök kabinetfőnöke (2004-ben 50 millió forint volt elkölönítve erre a célra, de csak a felére volt pályázó).

A kormányzati válasz gyújtó hatásának bizonyult: novemberben Oláhék tanyáján megalakult a Tanya-világ Egyesület, amely

Oláh Imréné tanyája napelemekkel. Nincs villányszámia

a villamosításon kívül az agrártermékek értékesítési feltételeinek javítását is célul tűzte ki. „Sokan az általunk javasolt tejjüzem miatt csatlakoztak hozzánk – mondta az összefogás egyik főszervezője, Zág-ráb Nándor nagykovácsi önkormányzati képviselő. – Eddig több mint kétszázan léptek be az Alföld más településeiről is, év végére többen leszünk, mint a helyi fideszes és MSZP-s szervezet tagjai együttvéve” – büszkélkedett az amúgy az előbbi frakcióhoz tartozó városatyja, hozzátéve, jövőre már ezerfős tüntetést tartanak a Parlament előtt.

Czira Szaboles, Nagykovácsi fideszes polgármestere 1999-ben – még kiszagda képviselőként – interpellált az Országgyűlésben a városhoz tartozó közel 1400 tanya áramellátásáért. Fónagy János, a gazdasági tárca akkori fideszes politikai államtitkára nem ígért, mint mondta, „célszerű lenne a megyék vagy a régiók szintjén kidolgozni egy tanyai villamosítási programot”. Ilyet sem az Orbán-kabinet hátralevő három, sem a jelenlegi koalíció eddig eltelt két éve alatt nem készítettek. „Attól tartok, nem is lesz megoldás a Gyurcsány-kormány regnálása alatt” – aggodalmaskodott az Országgyűlés szociális és egészségügyi bizottságának az október eleji parlamenti demonstráció után nagy hirtelen összehívott nagykovácsi kihelyezett ülésén a Fónagy választott annak idején elfogadó Szabó Erika fideszes bizottsági alelnök. Tény: a Czira és nyolc fideszes társa által jegyzett költség-

vetési módosító javaslatot – amely 3 milliárd forintot kívánt átirányítani az audiovizuális archívumra szánt 5,6 milliárdos előirányzatból – leszavazta az Országgyűlés, így 2005-ben nem lesz keret tanyavillamosításra.

Kérdés persze, érdemes-e az olykor néhány százezer forint forgalmi értékű ingatlanokra milliókért vezetéket építeni, főleg, ha nem telik a számla kifizetésére azoknak, akik a petróleummal és az óránként 1 liter üzemanyagot fogyasztó aggregátorok működtetésével is takarékoskodni kényszerülnek. Arra is a tanyasiak szégyensége a magyarázat, hogy nem terjedt el náluk a PB-gázzal működő – igaz, mérettől függően 60–200 ezer forintba kerülő – hűtőgép.

„Először fel kell mérni a tanyákat és helyzetüket, el kell dönteni, hogy milyen stratégiai szerepet szán nekik az ország, hogy legalább a 2007–2013 közötti uniós pályázati rendszerben legyenek források tanyavillamosításra, illetve „fejlesztésre” – változta a teendőket Szendrőné Font Erzsébet. Persze önmagukban a pályázati lehetőségek sem oldják meg azoknak a gondjait, akik nem hétfégi telekként, második ingatlanként vagy tőkeerős gazdaként birtokolják a tanyát, hanem azért laknak ott, mert nem tudták fenntartani magukat a városokban. Az efféle „szociális tanyákat” nem feltétlenül érdemes villamosítani, hiszen felő, hogy a kifizetetlen számlák miatt előbb-utóbb kikapcsolják az áramot. Az ilyen helyen élőket a szociális ellátások keretében célszerű sűrűbben lakott környékre költöztetni, fejtette ki egy korábbi tévényilatkozatában Göncz Kinga esélyegyenlőségi miniszter.

„Mit akarnak felmérni? Itt már mindent megvizsgáltak. Nem gatyázni kell, mi is olyan állampolgárok vagyunk, mint mások” – csattant fel a kormányzati tervek hallatán az egyesületalapító Oláh Imréné, majd lemerült és áram huján egy darabig feltölthetetlen akkumulátora miatt megszakadt vele a HVG telefonkapcsolata. „Nagy nehezen odáig eljutottunk, hogy a pályázatunkat már kétszer is elutasították” – panasolta korábban a szociális bizottság kihelyezett ülésén, arra utalva, hogy az övével együtt 14 tanya villamosításához kért a területfejlesztési tanácstól támogatást a nagykovácsi önkormányzat. „Kevés embert érint, ugyanennyi pénzt másra költve több szavazatot lehet szerezni: ilyen hivatkozással utasítottak el minket” – világitotta meg az elutasítás hátterét Czira.

A meglévő hálózattól egy-két kilométerre eső magányos tanya villamosítása 2,5-3,5 millió forintba kerül, miközben Körös Gábornak, az Energiaklub zöld szervezet szakértőjének becslése szerint 2-2,5 millió forintért helyi ellátással, megújuló energiából fedezhető egy háztartás áramigénye. Referenciateremtési s nem utolsósorban segítő szándékkal a Gaiasolar Kft. hat – áfa nélkül egyenként 38 ezer forintért kínált – napelemet, két, egyenként 40 ezer forintos, hosszú élettartamú akkumulátort, egy 400 ezer forintos, az egyenáramot 220 voltra átalakító invertert szerelt Oláhék tanyájára. „A tesztüzemi tapasztalatok szerint a kapacitás (például szél-turbina segítségével történő) bővítése szükséges, amit a kft magára vállalt” – mondta Véghely Tamás ügyvezető igazgató. Ez esetben áfával együtt mintegy 2 millió forintért 1,5-2 kilowattnyi áramtermelő kapacitás teremthető. Ez meglehetősen kipurciózott adag ugyan, viszont a szükségességet ellentételezné, hogy nem kellene villanyszámlát fizetni.

Megkönnyebbülést jelentene az alföldi tanya világ áramszolgáltatójának, a francia EDF kezében levő Demász Rt.-nek, ha az alternatívok segítségével megszabadulhatna a számára ráfizetéses hálózatfejlesztéstől. A jogszabályok szerint a cégnek kell állnia az összes költséget a transzformátorokig, a kifesztés szintjén pedig a vezetéképítés 30 százalékát. „A legújabb felmérések szerint Bács-Kiskun, Békés, Csongrád és Pest megyében 86 900 tanya áll, ebből 71 ezer lakott, s ez utóbbiakból 69 ezer van villamosítva” – mondta a HVG-nek Kecse-Nagy Sándor, a cég kommunikációs vezetője. Adatái szerint a 2028 áram nélküli tanya ellátása villanynál 4,2 milliárd forintba kerülne, ebből a Demászt mintegy 1,5 milliárd forint terhelné, ami a várható fogyasztás ismeretében soha nem térülne meg számára. Némi kételyeket ébreszt az adatok megbízhatósága felől, hogy Nagykorós önkormányzatát hivatalosan tavaly még úgy tájékoztatta a cég: csupán a városhoz tartozó 385 tanya villamosítása közel 1,9 milliárd forintba kerülne. A várható országos költségeket azért is nehéz megítélni, mert a gazdasági tárca 2000-ben még arról adott hivatalos tájékoztatást, hogy a Dél-Alföldön 50 ezer tanya van áram nélkül, ebből kiindulva a Tanya-világ Egyesület úgy véli, 100 ezer ember érdekeiért száll harcba. A valóság kiderítését, az első felmérés eredményét a jövő év közepére igéri a területfejlesztési hivatal. **SZABÓ GÁBOR**

GAZDAGEMBER-LISTÁK: PLÁGIUMGYANÚ

Laptop?

Megszüntette a nyomozást a rendőrség a leggazdagabb magyarokat felsoroló két konkurens kiadvány ügyében. Az igen hasonló százas toplisták kiadói – a Ringier-, illetve a Spiegel-csoport itteni cégei – egymást vádolják, s a korábban a rendőrséghez forduló Ringier Kft. polgári pert fontolgat.

A két konkurens kiadvány címlapja. Kölcsönös vádak

Széles, Demján, Várszegi vagy Várszegi, Széles, Demján? – közvetve erről, vagyis a helyes sorrendről is döntenie kellett volna a XI. kerületi Rendőrkapitányságnak, amely azonban a napokban büncselekmény hiányában megszüntette az üzleti titok megsértése miatt két, a 100 leggazdagabb magyart felsoroló kiadvány megjelenése kapcsán indított nyomozást. A feljelentést a százas toplistát immár harmadik éve összeállító Ringier Kiadó Kft. tette, mivel a saját kiadványát tartja az igazinak, s plágiumnak tekinti, hogy az idén a Spiegel-csoporthoz tartozó Manager Magazin (MM) az övéhez igen hasonló termékkel lépett a piacra, ráadásul olcsóbban, sőt néhány nappal meg is előzve a Ringier-kiadványt. Mivel a büntetőfeljelentéssel nem értek el sikert, már fogalmazták a polgári jogi keresetet. A Manager Magazin Budapest Kft.-nél cáfolják, hogy bármiféle jogsértést követtek volna el, s emlékeztetnek, két éve a Spiegelnél fontolgattak hasonló lépéseket, mivel a svájci Ringier magyarországi kiadványát egyértelműen a 100 leggazdagabb német című MM-lista kópiájának vélték.

A tét nemcsak valamiféle szakmai siker,

de több mint 20 millió forint reklámbevétele is. A két kiadvány sok tekintetben a megítélésig hasonlatos, igaz, a Werner Péter szerkesztette Ringier-félenek a borítója aranyszínű, s a „100” számmal írva szerepel a címben, míg a Kertész György főszerkesztő által jegyzett MM-en bordó alapon arany betűvel. A lista hármas befutója – Széles Gábor, Demján Sándor és Várszegi Gábor – azonos, igaz, eltérő sorrendben, s a felsorolt száz vállalkozó között is gyanúsán sok, csaknem 90 százalékos az átfedés. Ezt még indokolhatná a mindkét kiadvány bevezetőjében leírt azonos módszer: a szerzők többnyire a jelöltek tulajdonában álló vállalkozások saját tőkéjének a tulajdonrésze vetített arányát vették alapul. Más kérdés, hogy valamelyik stáb rosszul kalkulált: az MM-listán Szélesnek és Demjánnak is 50 milliárd forintja van, míg a konkurenciánál „csak” 45 milliárdja.

Szembeötlő a hasonlóság a szöveges részekben is, s nemcsak ami a kissé bulváros, a vállalkozókkal igencsak hízelkedő hangvételről. A „Demján-fejezet” például így kezdődik az MM-kiadványban:

2004. DECEMBER 25., ÁRA 424 FT
XXVI. ÉVFOLYAM, 52-53. SZÁM

hvg

ÉV VÉGI DUPLA SZÁM

Népművészeti áruk: érték kontra bővli 129. oldal

Borvilágpiaci átrendeződés 35. oldal

Politikusnők partvonalon innen és túl 155. oldal

Alakváltoztató sztárszínészek 53. oldal

2004: az év krónikája 65. oldal

DECEMBERI UNIÓS DÖNTÉSEK

Belülnézet

